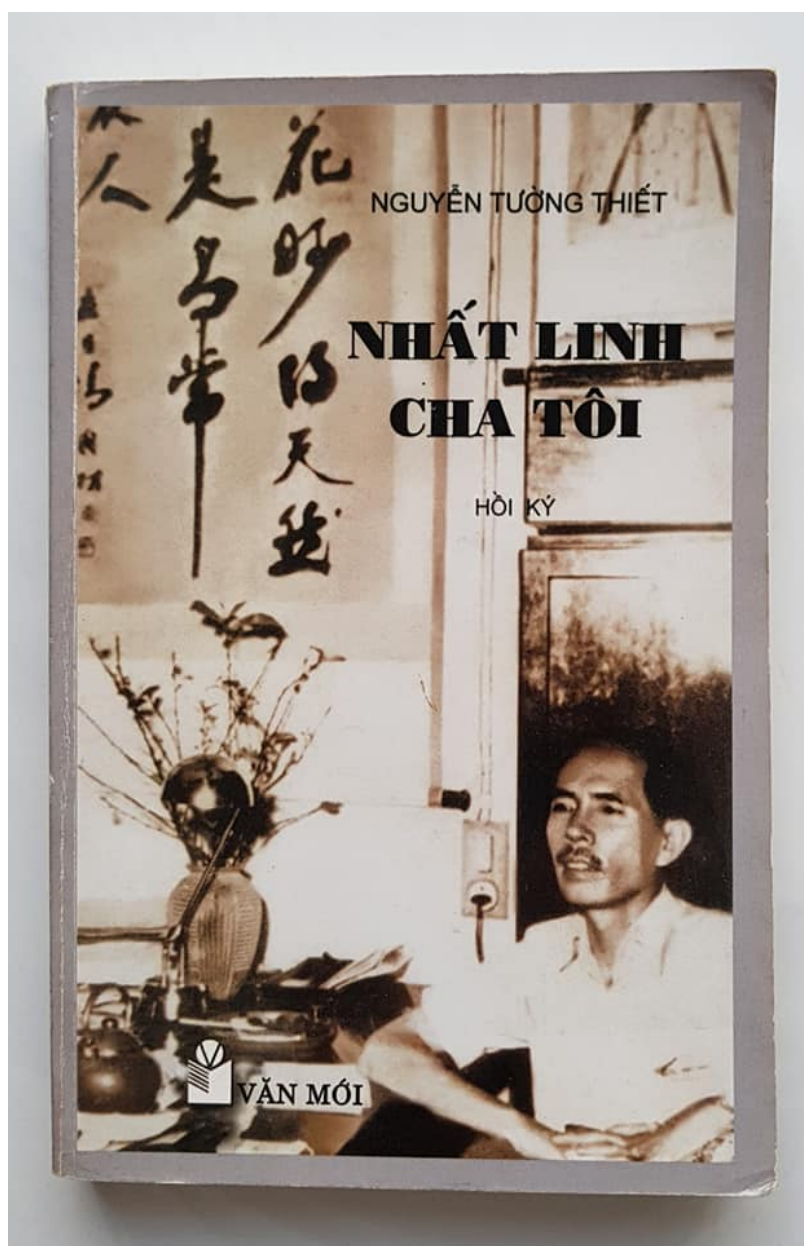

Đọc lại đời Nhật Linh

Đọc lại đời Nhật Linh

01/07/2020

Ngoài nội dung hồi ký đầy chất tư liệu, Nguyễn Tường Thiết còn khéo léo để bút pháp văn chương chuyển tải từ câu chuyện của một gia đình vượt thoát thành dữ liệu của hoàn cảnh đất nước.

Thiên hồi ký *Nhật Linh*, cha tôi vừa được in hành trong nước là dịp để công chúng được biết thêm một phần về cuộc đời của nhà

văn lĩnh xướng Tự Lực Văn Đoàn và cũng là nhà hoạt động cách mạng Nguyễn Tường Tam từ cái nhìn của người con út Nguyễn Tường Thiệt.

Chân dung Nhật Linh. Ảnh tư liệu

Cái chết của Nhật Linh vào ngày 7.7.1963 từng làm chấn động dư luận bấy giờ, gây ấn tượng mạnh cho nhiều người Sài Gòn cũ cựu đến mức có nhận định cho rằng mãi đến năm 2001 với đám tang của Trịnh Công Sơn, Sài Gòn mới lại có một đám tang đông như đám tang Nhật Linh.

Trong cơn biến động của thời cuộc bấy giờ, với vị thế một nhà hoạt động cách mạng, Nhật Linh Nguyễn Tường Tam tỏ rõ bản lĩnh của mình khi quyết định tự sát ngay trước ngày phải ra tòa để chịu nhận quy buộc “tội phản quốc”. Ông chủ động chuồn bị cho cái chết của mình, tìm cách “qua mặt” hai người con trai, uống thuốc độc tự tử ngay tại nhà, để lại lời di bút đánh thép: “Đời tôi đã lịch sử x”.

Từ đó, biết bao giây mực đã viết về Nguyễn Tường Tam với một bản lĩnh, một khí tiết kỳ đặc, cũng như Nhật Linh là những nét tài hoa độc đáo thâm thúy mà văn nghệ nước nhà không dễ gì gặp lại.

Nhật Linh, cha tôi có hai chương đều được Nguyễn Tường Thiệt – người con gòn gửi và được Nhật Linh tin yêu hơn cả – tập trung nói về cha mình, từ chuyện ấn tượng đều đời lúc lên mười mới lớn đều gặp bố, đến những biến động thời cuộc dần dần việc

Nhật Linh vào Nam, rồi gôn bó cuộc đời với cao nguyên Đà Lạt, niếm đam mê lan rừng và thú vui thi hực tiêu tại ngôi nhà bên suối Đa Mê ở Finôm...

Ngoài nội dung hời ký đợy chít tư liệu, Nguyễn Tường Thiết còn khéo léo đờ bút pháp văn chương chuyờn tời từ câu chuyện cõa một gia đình vượt thoát thành dữ liệu cõa hoàn cõnh đờt nước.

Và trong nhiờu trang viờt kờ chuyện tìm lại cõ hương, dờu vờt dòng họ, gia đình, Nguyễn Tường Thiết chọn cách viờt trộn lờn suy tư hời ức với ghi chép thực tại, vừa tạo độ tin cậy bời thông qua thực tại đang miêu tờ, ông như một người con, một độc giờ đang tìm gặp lại nhữn đờt nhữn người, nhìn lại ngôi nhà Hàng Bờ, căn biệt thự trụ sở Tự Lực Văn Đoàn, khu phờ chợ ở Cõm Giàng... là chít liệu đã trờ thành văn cõa Nhật Linh, vừa là hơi hướng cõa nhữn người đờng chí một thời dờn thân góp sức cho nờn văn nghệ mới cõa nước nhà.

Cùng tác giờ “ngược vờ quá khứ”, người đọc nhiờu phen phời dừng mờt mờ nhòe trước nhữn bước ngoặt cuộc đời đau như thít ngực. Chờn hạn hình ờnh người con gái hai mươi tuời là chị cõ phời đờt dứu bờn đờa em thơ lạc cõ cha mẹ từ Hà Nội tờn cư vờ Phát Diệm với hành trình biờt bao trờc trờ hiờm nguy. Câu chuyện ờy ám ờnh tác giờ, treo trong trí ông hình ờnh một người chị thật phi thường, đờ rồi gờn sáu mươi năm sau, trên chuyờn tàu trờ vờ quê nội, người chị bờy giờ chờ còn là chiờc bình hài cõt bên cạnh hài cõt cha mẹ, cậu em út mới thì thờm nói đờc với chị mình một lời xin lỗi: *I am so sorry!*

Nhà văn Nhật Linh (giữa) đi dạo với các cháu. Ảnh tư liệu của bà Trương Kim Anh (Nguồn: Thanh Niên)

Không chỉ thế, Nguyễn Tường Thiệt còn một nỗi ám ảnh nữa từ mẹ ông: bà Nhật Linh – bà Cẩm Lợi. Hóa ra, vào lúc năm chị em con ông Nhật Linh chạy loạn về Phát Diệm, thì vợ Nhật Linh cùng người con trai lớn lại lâm nạn ở một nơi khác. Ở đó, hai mẹ con chứng kiến những người thân của mình bị xích tay rồi sau đó bị thiêu tiêu... Phải chi, tác giả viết nhiều hơn nữa về người mẹ quá ư độc đáo của mình.

Và phải chi, Nguyễn Tường Thiệt viết luôn cả về sự hy sinh của những người phụ nữ trong các gia đình cự tộc như gia đình Nguyễn Tường. Bài lịch sử cận hiện đại Việt Nam có thể còn được nhìn ở một cái trục đặc biệt: Sự tiêu tán, vỡ nát, mất đi của các gia đình cự tộc, từ những dòng họ danh giá đất Hà thành và nhiều nơi xứ bắc, đến những công gia giữ trong đoàn di cư vào Nam... Sự mất mát kinh khủng mà thi sĩ Vũ Hoàng

Chương khi nhớ lại đã khóc bằng thơ: “Ôi thôi khoanh khoanh dâu thành bèo/ Gươm báu rùa thiêng cũng đoạn trường”.

Nhưng ở Nhật Linh, cha tôi, tác giả góp phần trả lời một nạn đề gay cấn, đó là: Với lời di ngôn “đời tôi đi lịch sử x”, nhưng rồi lịch sử đã... x thế nào?”. Câu trả lời này, thật quý hóa, có thể tìm thấy ở câu chuyện ly kỳ khi những người con trong dòng họ Nguyễn Tường trở về Cơm Giềng tìm lại mộ ông nội (Nguyễn Tường Nhu – thân sinh của Nhật Linh Nguyễn Tường Tam); hay như câu chuyện trong ngày cuối tháng 4.1975 với gia đình Nguyễn Tường Thiệt, trường hợp đưa con tên Thao của ông được đưa lên máy bay cùng với mẹ là “con dâu của Nguyễn Tường Tam”, cũng chính là một hồi âm của lịch sử trước tên tuổi nhà hoạt động cách mạng, nhà văn đáng kính đời với nhiều người.

Hơn 50 năm sau, đọc lại cuộc đời Nhật Linh lúc sắp đến ngày giỗ kỵ ông vào tháng 7, sức nghĩ ngay tại Sài Gòn nơi ông gôn bó từ năm 1951 khi đất nước còn chưa chia đôi cho đến lúc là đời, nay còn lại những gì làm di tích, kỷ niệm? Và những trang hồi ký của Nguyễn Tường Thiệt lại mang đến những thông tin đầy tiếc nuối, chạnh lòng.

Đó là vào năm 2001, chính người con út của Nguyễn Tường Tam được người chị dâu nhà bác trao lại cho một gói tài liệu được xem là báu vật, bao gồm: “Trọn bộ 11 quyển *Văn Hóa Ngày Nay* mà chú Tam tặng anh chị. Đây là những bức tranh do chính chú Tam vẽ. Đây là bản thảo viết dang dở. Đây là những tài liệu mà chú đã tin nhiệm giao cho chị giữ...”.

Hay như chi tiết ngôi chùa Giác Minh ở Gò Vấp từng tọa lạc ngôi mộ của Nhật Linh trong một thời gian dài, ngôi mộ do họa sĩ Nguyễn Gia Trí vẽ kiêu và kiến trúc, “mộ có cái bia phía trên cong lên bản phía như một mái chùa”, ông Nguyễn Tường Thiệt ghi trong hồi ký. Nhưng có lẽ, tác phẩm này của Nguyễn Gia Trí đã không còn.

Cũng may, còn có những trang hồi ký này như một đường dẫn để thế hệ hôm nay tìm lại với nhân vật một thời lừng lẫy: Nhật

Linh Nguyễn Tường Tam.

Tọa đàm ra mắt hội ký *Nhật Linh, cha tôi*

Nhân dịp lòn đầu tiên xuất bản ở Việt Nam, công ty Phanbook tổ chức buổi tọa đàm ra mắt hội ký *Nhật Linh, cha tôi* của Nguyễn Tường Thiệt với sự góp mặt của diên gi – nhà nghiên cứu Nhật Chiêu.

Trong buổi ra mắt này, nhà văn Nguyễn Tường Thiệt cũng sẽ có lời chào với độc gi Việt Nam. Ông cũng sẽ chia sẻ thêm thông tin về cuốn sách này, về người cha bí ẩn của mình...

Buổi tọa đàm sẽ diễn ra lúc 14h – 16h, ngày 4.7.2020 (Thứ Bảy), tại Cafe Thứ Bảy (Số 38, Võ Văn Tần, quận 3, TP.HCM).

Bài và ảnh: **Lam Diên**

[Theo Internet](#)

Buổi ra mắt sách tại Sài Gòn

[Theo FB](#)

